

[O. Andersen.]

moderne Produktionsform regner med. De store Kapitalanlæg, som en moderne Virksomhed kræver, og den dermed følgende økonomiske Risiko har ganske naturligt ført Produktionen bort fra Enkeltmand og over til Aktieselskaber, Andelsselskaber og offentlige Virksomheder. Hvor kraftigt denne Form for Produktionsvirksomhed er slaaet igennem i de senere Aar, faar man et Begreb om af den Kendsgerning, at medens der her i vort Land i 1914 var 3 627 Aktieselskaber, var der i 1931 7 186, og medens den indbetalte Aktiekapital i 1914 var 915,8 Mill. Kr., var den i 1931 steget til 2 173,2 Mill. Kr.

En lignende Udvikling er jo foregaaet indenfor Andelsbevægelsen og indenfor Kommunerne. Saaledes havde Kommunerne i 1912—13 anbragt i udbyttegivende Virksomheder ca. 220 Mill. Kr. I Finansaaret 1929—30 er Beløbet imidlertid naaet helt op til 599 Mill. Kr. Og denne moderne Produktionsform træder selvfølgelig i høj Grad ind som Formueopsamler. Saaledes laa Aktieselskaberne pr. 1. Januar 1931 inde med opgivne Reservefonds paa ca. 700 Mill. Kr., og at ogsaa Andelsvirksomhederne ligger med opsparede Formuer, er uomtvisteligt. Ved Undersøgelser, der er foretaget gennem „Andelsbladet“, har jeg faaet en Række Tal frem, der viser, at ogsaa Andelsvirksomhederne ligger inde med ikke helt ubetydelige Beløb.

Saaledes laa Fællesforeningen og de dertil knyttede Brugsforeninger — dog ikke alle, men jeg vil regne med, at Tallet omfatter $\frac{4}{5}$ af Afdelingerne — den 31. December 1929 inde med en Formue paa godt og vel 70 Mill. Kr., Andelsslagterierne med ca. 23 Mill. Kr. den 31. December 1927, Jydsk Foderstof med ca. 9 Mill. Kr. den 31. Maj 1930, Cementen med ca. 5 Mill. Kr. den 31. December 1929, Pensionsforeningen med ca. 5 Mill. Kr. den 31. December 1929, Gødningsforretninger med ca. 4 Mill. Kr. den 31. December 1929, Ægeksporsten med ca. 3 Mill. Kr. den 31. December 1929, Frøforsyning med ca. $2\frac{3}{4}$ Mill. Kr. den 30. Juni 1930. For enkelte af de her nævnte Reserver er Forholdet dog det, hvad jeg allerede har nævnt for Brugsforeningernes Vedkommende, at en Del af de nævnte Beløb er ført videre over paa Afdelingerne.

Men Nutidens egentlige Formueopsamlere er jo Banker, Sparekasser, Forsikringselskaber og Kredit- og Hypotekforeninger, og de Opsparinger, der her har fundet Sted gennem de sidste 15—20 Aar, er ikke Klat-skillinger. Heller ikke her har jeg Beløbene

op til Dato, men ogsaa her har jeg dem dog saa nær op til Dato, at de danner et godt Billede af den Formuedannelse, der har fundet Sted indenfor disse Virksomheder.

Saaledes havde Banker og Sparekasser, der jo forvalter de enkelte Formueejerers Kapitaler, i 1913 Indskud til et Beløb af ca. 1 744 Mill. Kr. I 1931 var det vokset til 4 251 Mill. Kr. Samtidig ligger Banker og Sparekasser inde med en Egenformue. I 1913 var den 356 Mill. Kr., i 1931 er den oppe paa 689 Mill. Kr. Vore Kredit- og Hypotekforeninger havde i 1913 ca. 76 Mill. Kr.; Beløbet er vokset i 1928 til 190 Mill. Kr. Vore Livforsikringsselskaber havde i 1913 ca. 250 Mill. Kr. I 1929 var deres Formue oppe paa ca. 747 Mill. Kr. Vore Syge- og Begravelseskasser havde i 1913 14 Mill. Kr. Det var i 1928 vokset til 60 Mill. Kr.

Se, det er det økonomiske Billede fra omkring 1912 og op til vor Tid, da vi har oplevet en Verdenskrig, og da vi herhjemme siden 1920 ikke har hørt Tale om andet end Krise. I denne 20-aarige Periode er Aktieselskabernes Aktiekapital vokset med 1 257 Mill. Kr., deres Egenformuer, vil jeg anslaa, vokset med 500 Mill. Kr. Bankernes og Sparekassernes Indskudskapital er vokset med $2\frac{1}{2}$ Milliard. Bankernes og Sparekassernes Egenformue er vokset med 333 Mill. Kr. Kredit- og Hypotekforeningernes Formue er vokset med 114 Mill. Kr. Livsforsikringsselskabernes Formue er vokset med 500 Mill. Kr. Syge- og Begravelseskassernes Formue er vokset med 46 Mill. Kr.

De nævnte Formueforøgelser skulde suppleres med en lang Række andre, der har fundet Sted i denne 20-aarige Periode, for at man kunde faa et klart Overblik over, hvorledes Professor Warming er kommet til, at vor Nationalformue i 1926 var 25 Milliarder. Men alene det, jeg har vist her, forekommer mig at vise os, at det ikke er svigtende Formueopsparing, der er Skyld i Uroen herhjemme. Jeg gad i Virkeligheden vidst, hvor mange andre Lande i Europa der er, hvor Forholdene har formet sig saaledes gennem de sidste 20 Aar, at det om dem kan siges som om vort Land, at Nationalformuen er tredoblet, og at den nationale Gæld til Udlandet samtidig er gaaet ned med 14 pCt. pr. Indbygger. Samtidig har vi fastholdt alle vore udenlandske Markeder og yderligere forøget Afsætningen paa disse, medens vor Erhvervsvirksomhed endnu i 1931 kan skaffe Beskæftigelse til mange Tusinde flere Arbejdere, end man var i Stand til at skaffe Beskæftigelse i 1929. Det er vistnok ikke mange Lande, der kan sige noget lignende.